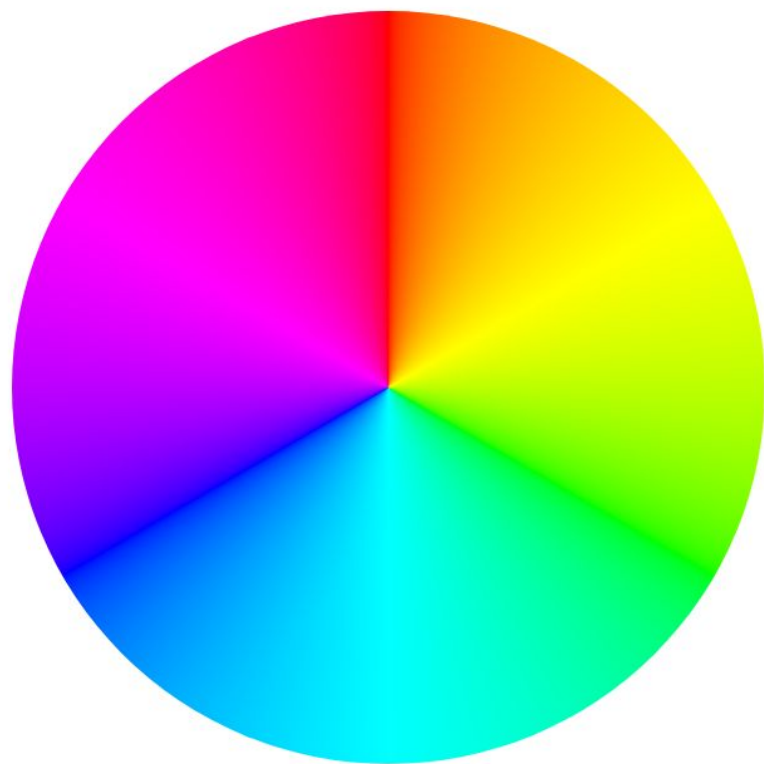
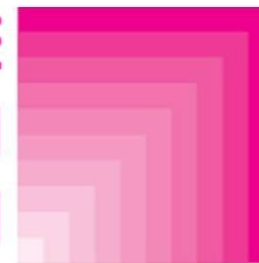


2025| **POLSKIE
DNI
MONTESSORI**



Edukacja inkluzyjna w ujęciu międzynarodowym – przegląd rozwiązań metodycznych

ALEKSANDRA ZAROSA

EUROPEAN MONTESSORI COLLEGE

(WATERPARK MONTESSORI)

Aleksandra Zarosa

- Absolwentka psychologii na Uniwersytecie Opolskim pod kierownictwem prof. Wiesława Łukaszewskiego
- Nauczycielka i trenerka Montessori w grupach wiekowych 3-6 oraz 6-9
- Absolwentka zarządzania w edukacji – The College of Progressive Education, Irlandia
- Koordynatorka pedagogiczna międzynarodowego, akredytowanego przez MACTE centrum szkoleniowego Montessori dla dorosłych
<https://waterparkmontessori.com>
- Absolwentka kursu „Interwencja i terapia w Środowisku Montessori” prowadzonego przez organizację Partnerstwo Medyczne Montessori na rzecz Integracji
<https://montessori4inclusion.org>
oraz Uniwersytet Loyola w Maryland, USA



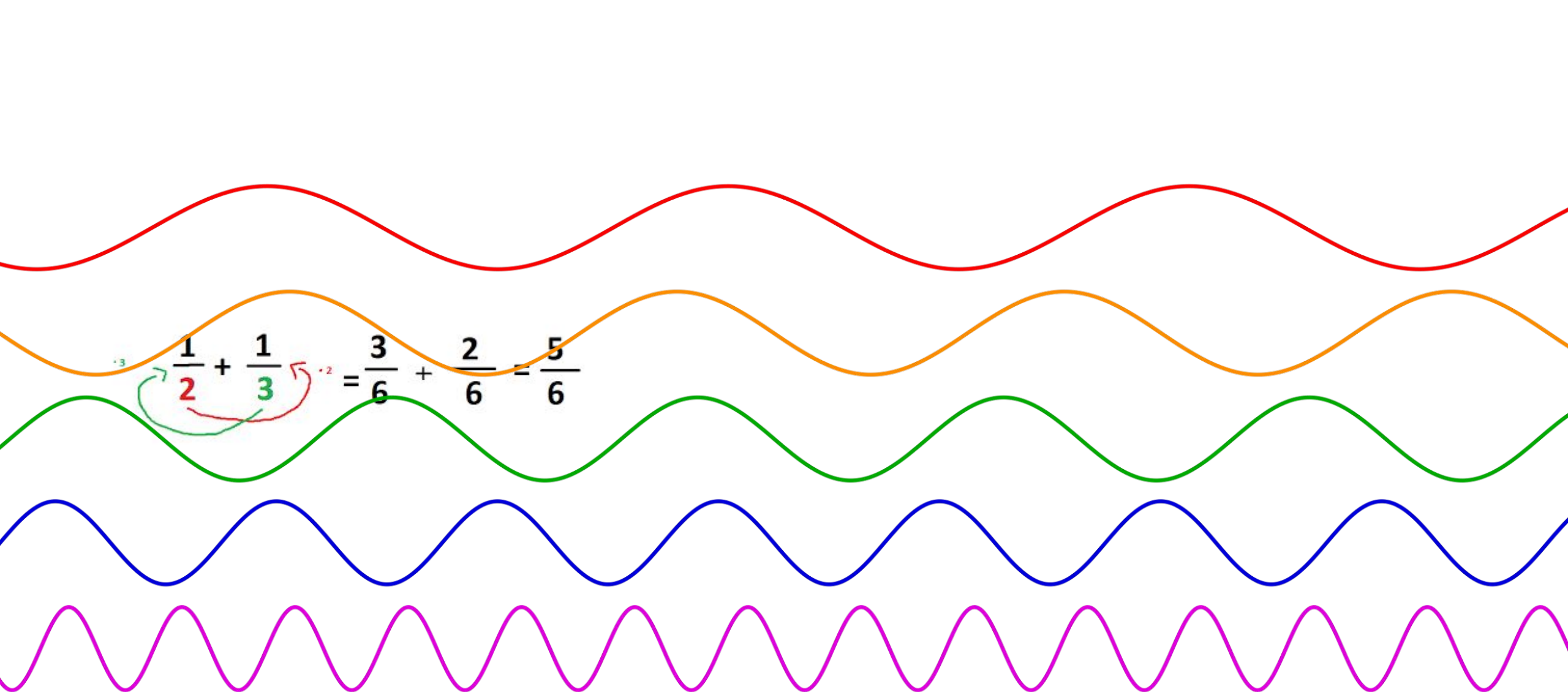
1940-2024



EMC
EUROPEAN MONTESSORI COLLEGE
(INCORPORATING WATERPARK MONTESSORI)



MONTESSORI
4 INCLUSION
Montessori Medical Partnership for Inclusion



Nie sprowadzamy do wspólnego mianownika, a przestajemy się na odbiór różnych częstotliwości



Inaczej, nie znaczy, że gorzej (a często LEPIEJ!)
DIFFERENT, NOT LESS



Panna Migotka natychmiast znalazła pierwszego odważnego krokusa, który wysunął już nos. Przebił ciepłą ziemię pod oknem przy południowej ścianie domu i nie był nawet jeszcze zielony.

- Przykryjmy go szklanką - powiedziała Panna Migotka. - Żeby nic mu się nie stało w nocy, kiedy będzie zimno.

- Nie rób tego - powiedział Muminek. - Niech sobie sam radzi. Myślę, że wyjdzie mu to na dobre, jeżeli będzie miał trochę trudności.

Tove Jansson, *Zima Muminków*

Pokonywanie trudności rozwija nas, buduje rezyliencję, samoświadomość, poczucie własnej wartości i sprawstwa

Owocna inkluzja

– Podążaj za dzieckiem!

„Inkluzja nie polega na wprowadzeniu kogoś do tego, co już istnieje; polega ona na tworzeniu nowej przestrzeni, lepszej przestrzeni dla wszystkich.”

- prof. George Jerry Sefa Dei, Uniwersytet w Toronto

Nie dostosowujemy dziecka do otoczenia, ale otoczenie do dziecka.

Podążając za dzieckiem, eksperymentujemy i szukamy kreatywnych sposobów na przygotowanie przestrzeni dla każdego.

Wszyscy korzystają z inkluzji! – ŚWIADOMOŚĆ i EMPATIA

Nacisk na mocne strony i optymalny rozwój indywidualnego potencjału („Dar dysleksji” – globalne myślenie obrazowe i nieszablonowe rozwiązywanie problemów)

„Jako Montessorianie nigdy nie możemy przestać spłacać długu wdzięczności dzieciom z niepełnosprawnościami, ponieważ były one podstawą naszej pracy i wierzę, że nadal stanowią ścieżkę do głębszego zrozumienia metody Montessori.”

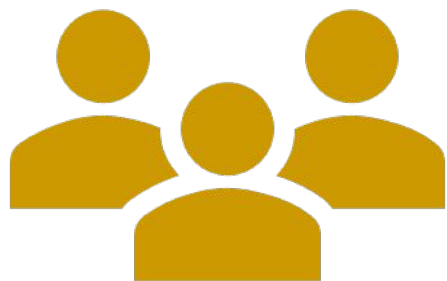
- Catherine Massie, Montessori 4 Inclusion

Dzieci neuroróżnorodne:

- Często nie potrafią uczyć się samodzielnie.
- Mogą nie rozpoznawać własnych błędów (potrzeba walidacji)
- Zazwyczaj pracują dwa razy ciężiej niż ich rówieśnicy; potrzebują zachęty, wsparcia i pochwał, aby kontynuować naukę.
- Umowna zasada „**25/75**” opisana przez Joyce Pickering mówi, że dzieci neurotypowe potrzebują 25% bezpośredniej instrukcji i mogą w 75% angażować się w samodzielną naukę.

Dzieci neuroróżnorodne mogą wymagać 75% bezpośredniej instrukcji przy 25% samodzielnej nauki.





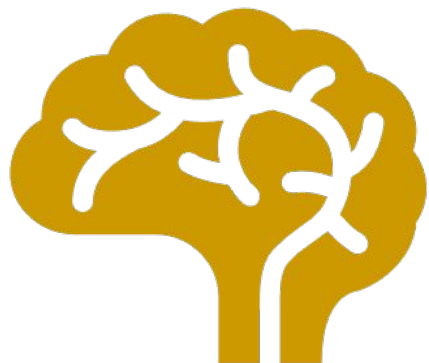
Przygotowanie otoczenia do inkluzji

Złota zasada – ROZWÓJ HOLISTYCZNY

Całościowe podejście do dziecka - rozwój **emocjonalny, społeczny, intelektualny (w tym językowy) oraz fizyczny** są ściśle powiązane i wpływające wzajemnie na siebie.

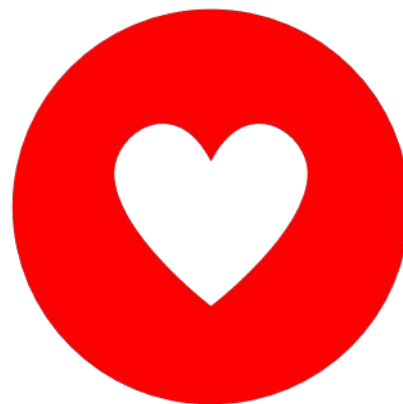
Rozwój może przebiegać nierównomiernie w poszczególnych sferach, szczególnie u młodszych dzieci.

Przygotowane otoczenie powinno zaspokajać potrzeby holistycznie.



POTRZEBY EMOCJONALNE:

- Bezpieczeństwa
- Akceptacji
- Przynależności i więzi
- Niezależności i samostanowienia
- Poczucia kontroli
- Wyrażania emocji
- Bycia zrozumianym i docenionym
- Bycia szanowanym, lubianym i kochanym



„Zdrowe poczucie kontroli wiąże się praktycznie ze wszystkim, czego chcemy dla naszych dzieci, w tym ze zdrowiem fizycznym i psychicznym, sukcesami w nauce i szczęściem.”

- Dr. William Stixrud, neuropsycholog kliniczny

JAK WZMACNIAĆ POCZUCIE WARTOŚCI?

- Świątowanie osiągnięć
- Pochwała wysiłków
- Podkreślanie podmiotowości - „Zrobiłeś to!” vs. „Udało ci się!”
- Umożliwianie dokonania wyboru i podjęcia decyzji
- Uczenie się na błędach / przyjazne podejście do błędu
- Pomoc w rozwiązywaniu problemów
- Przydzielanie obowiązków
- Wyznaczanie konkretnych celów
- Jasne określenie odpowiedzialności
- Przypominanie o mocnych stronach
- Realizacja pasji i zainteresowań
- Zachęcanie do nowych rzeczy
- Zachęcanie do wyrażania siebie
- Akty dobroci i wdzięczności
- Świątowanie różnorodności

INDYWIDUALNY SUKCES DZIECKA A PLANOWANIE PREZENTACJI – *STRUCTURE FOR SUCCESS*



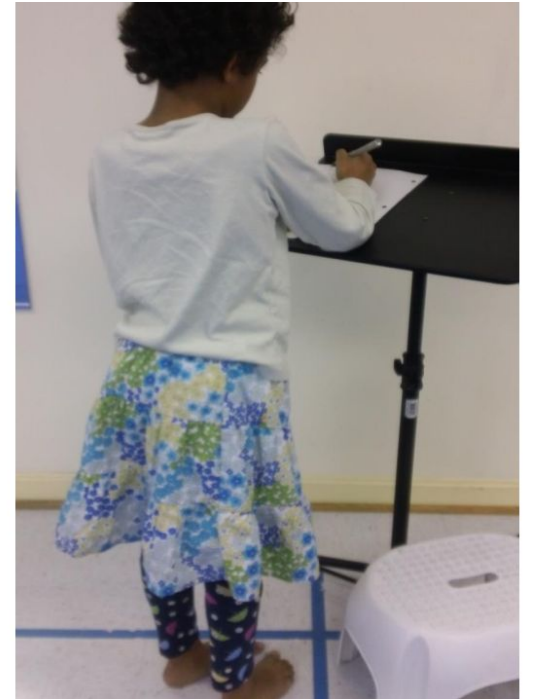
Udostępnij materiały, z których zwykle korzysta się w pracy z młodszymi dziećmi.

Zaadaptuj materiały – większe, uproszczone, z mniejszą liczbą elementów.

Zaadaptuj prezentację – wolniej, ciszej / głośniej, bez słów, z mniejszą ilością kroków.

DODATKOWA PRZESTRZEŃ DO PRACY

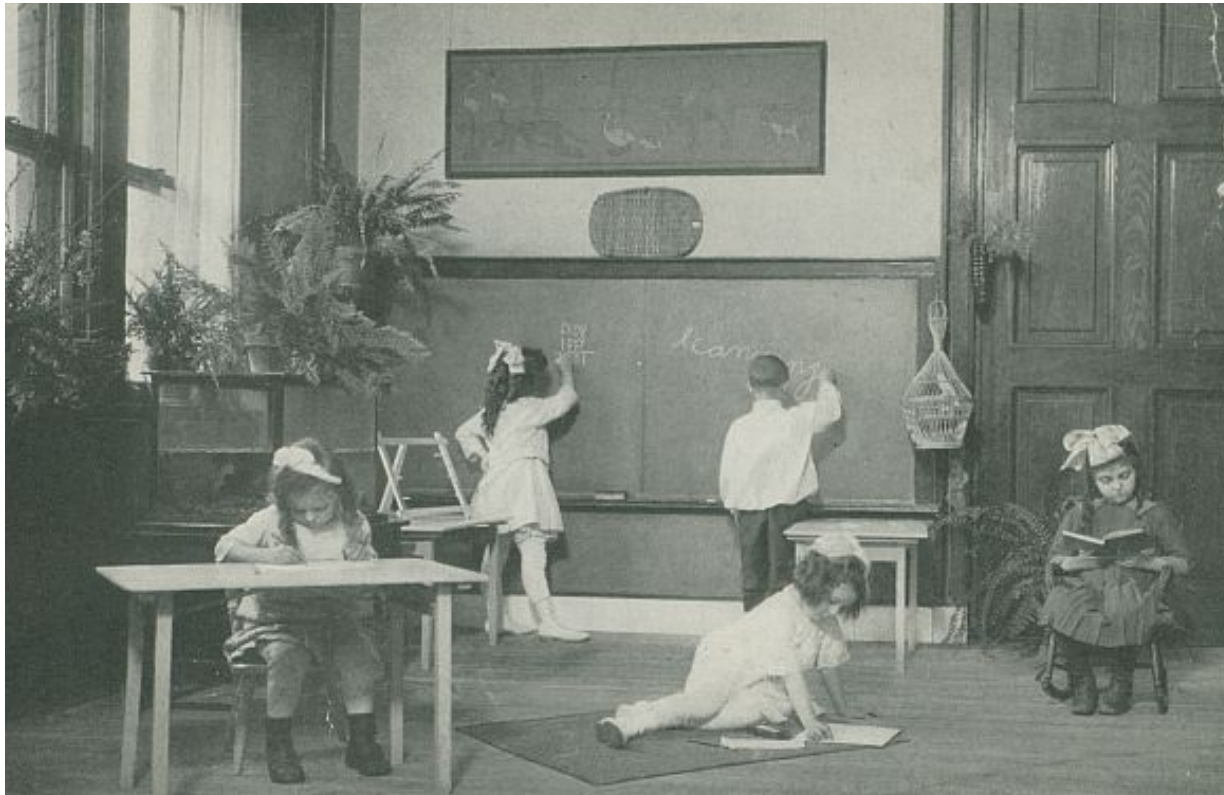
- Stanowiska do pracy na stojąco – podwyższone stoliki, rozwiązania niestandardowe



(za: Barbara Luborsky, terapeutka zajęciowa OT, Montessori 4 Inclusion)

DODATKOWA PRZESTRZEŃ DO PRACY

- Praca na stojąco na dużych poziomych powierzchniach – tablice, sztalugi
(Tablice były obecne w oryginalnych klasach Montessori – nie dla nauczycieli, ale dla dzieci.)



(Montistory)

DODATKOWA PRZESTRZEŃ DO PRACY

- Różne opcje miejsc siedzących – zwróć uwagę na pozycję i postawę dziecka (zachowany kąt prosty, stopy oparte na podłodze lub podnóżku)



Wspieranie prawidłowej pozycji pracy (Barbara Luborsky)



Boże Narodzenie, Carl Larsson 1895



DODATKOWA PRZESTRZEŃ DO PRACY

- Wysokie tace do pracy na podłodze, poduszki do siedzenia, bujane krzesła, piłki, krzesła zawsze dostosowane do wzrostu dziecka, krzesła z podparciem, zabudowane (dzieci lubią, gdy ich przestrzeń jest zdefiniowana)

DODATKOWA PRZESTRZEŃ DO PRACY

- Różowa wieża, brązowe schody – praca przy stole może być optymalna!



(Barbara Luborsky)



(AMS Archives, ca. 1960)

DODATKOWA PRZESTRZEŃ DO PRACY

- Ciche, indywidualne miejsca pracy – stół w rogu/przy ścianie/naprzeciw okna, półki jako bariera
- **Należy dostosować cykl pracy** – zapewnić chronione przestrzenie do **samoregulacji**: przytulne namioty, stacje muzyczne, kąciaki (s)pokoju, kąciaki do czytania, stanowiska do oglądania akwariów, zewnętrzne chaty, domki do zabawy i schronienia (forma otwarto-zamknięta), praca w ogrodzie
- Ważne jest, aby przestrzenie te były postrzegane jako alternatywne opcje do wyboru przez ucznia, a nie jako miejsca karania i izolacji. **Wszystkie dzieci powinny być zorientowane we wszystkich przestrzeniach i powinno być jasne, że miejsca te są dostępne dla każdego, kto ich potrzebuje.**



JAK NAJWIĘCEJ MOŻLIWOŚCI RUCHU!

- Miejsce do podskoków w klasie – wyraźnie oznaczone na podłodze
- Miejsce do jogi (mata, plakat / plansza z wybranymi pozycjami)
- Stacja do pompek przy ścianie (z obrazkiem dwóch dłoni)
- Mosty wspinaczkowe, miękkie klocki do zabaw, tunele, materace
- Trampolina (nawet w klasie) lub mały rower (!)
- Przenoszenie ciężkich przedmiotów – butelek wypełnionych piaskiem, obciążonych piłek, materiałowych ograniczników do drzwi, itp.
- Zaadaptowane ćwiczenia z kartami i na linii, np. toczenie piłki po linii, toczenie wałka z taśmą

(Barbara Luborsky)





lekeakademiet.no/tyggesmykke

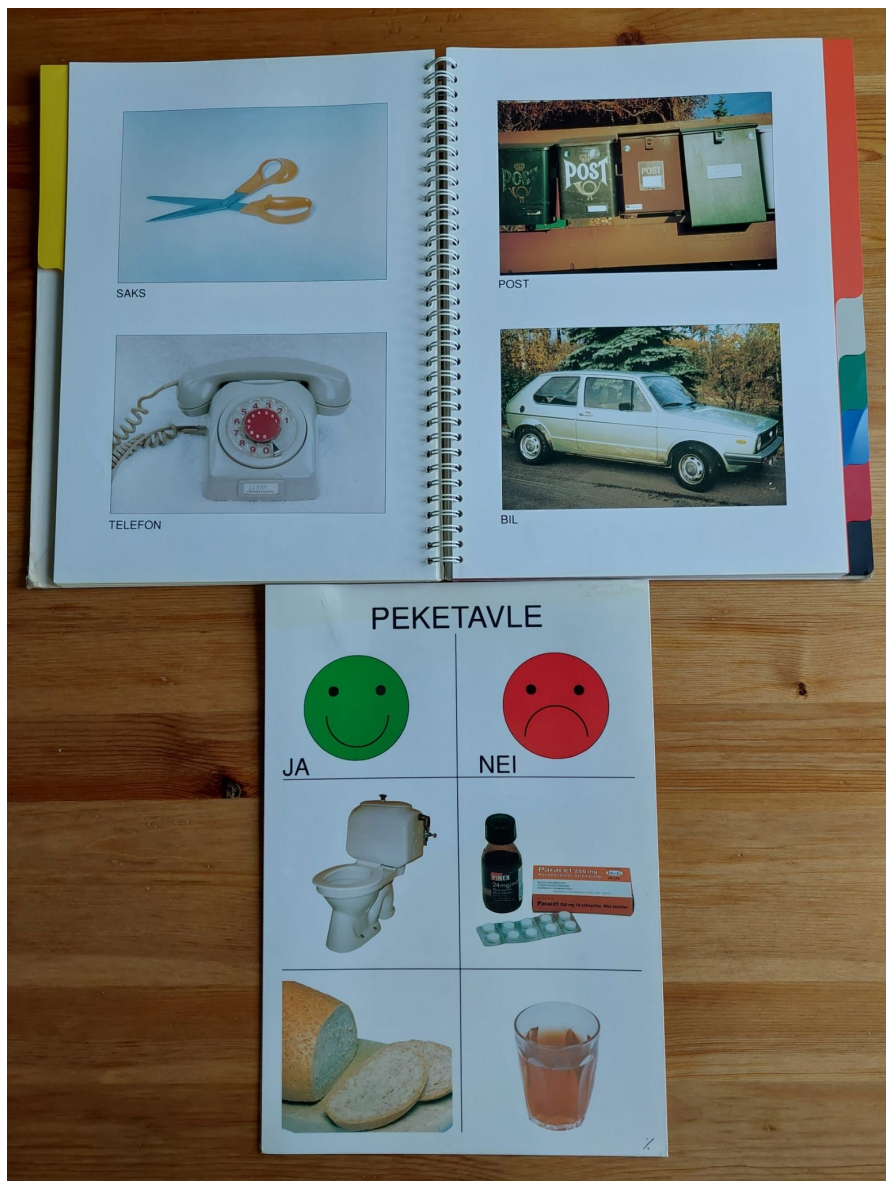
SZEROKI WYBÓR MATERIAŁÓW SENSORYCZNYCH

- Kosze sensoryczne z elementami do koncentracji wzrokowej, dotykowej i słuchowej
- Butelki Znajdź-To – znajdź konkretny, mały przedmiot w butelce wypełnionej ryżem i nasionami
- Węch: pachnące kredki/długopisy/masy plastyczne, buteleczki zapachowe, ogródek ziołowy
- Smak: zajęcia kulinarne, przekąski i posiłki dostępne podczas pracy (nie „w przerwie na...”)
- Ćwiczenia wzmacniające aparat mowy: dmuchanie baniek mydlanych, chrupiące pokarmy, guma do żucia dla starszych dzieci, wciąganie gęstego płynu (np. jogurtu) przez słomkę, lody na patyku, gwizdki, harmonijka i inne instrumenty ustne, indywidualne gryzaki dostępne w sklepach i na specjalistycznych stronach internetowych

WIZUALNE HARMONOGRAMY, PLANY I MAPY WYBORU

- Aby tworzyć codzienne/tygodniowe harmonogramy z wizualnymi blokami czasu i konkretnymi czynnościami
- Aby pokazać kolejne kroki w zadaniu, takim jak rutyna przed snem lub ubieranie się
- Aby stworzyć listę „do zrobienia” – *najpierw-potem*
- Aby ułatwić komunikację osobom niewerbalnym lub z ograniczonym zasobem słów
- Aby zaoferować możliwość wyboru i ćwiczyć samodzielne podejmowanie decyzji
- Aby wzmocnić poczucie kontroli, sprawstwa i podmiotowości
- Zdjęcia powinny być rzeczywiste i bliskie danej osobie.
- W klasie Montessori używamy zdjęć konkretnych materiałów.

Norweska książka komunikacyjna *Kiedy brakuje słów*, 1991



Dysleksja – przykład dysfunkcji niewidocznej

Dysfunkcja ośrodkowego układu nerwowego, która wpływa na SŁUCHOWE I WZROKOWE przetwarzanie języka. Szacuje się, że **1 na 5 dzieci** może mieć dysleksję.

Trudności w artykułowaniu JĘZYKA MÓWIONEGO są oznaką, że dziecko może być narażone na ryzyko dysleksji. Wczesna interwencja powinna rozpocząć się od ROZWOJU JĘZYKA MÓWIONEGO.

Podłożem dysleksji jest osłabiona ŚWIADOMOŚĆ FONOLOGICZNA, czyli trudności w rozróżnianiu dźwięków i lokalizowaniu ich położenia w słowie. Słowo postrzegane jest jako całość, kształt, a mowa jako skupisko dźwięków.

słowo jako kształt

Dysleksja – metody pracy



Gry i zabawy z sylabami i dźwiękami, w tym dźwiękami nonsensownymi, odgłosami zwierząt, samochodów, itp. Kategoryzowanie przedmiotów i obrazków według ich początkowego dźwięku, Śpiewanie piosenek, rymowanek i samogłosek.

Śpiewanie samogłosek pomaga zrozumieć, czym jest samogłoska – dźwięk otwartych ust (spółgłoska – dźwięk zablokowanego powietrza)

Użycie lustra, które działa jako kontrola błędów i punkt zainteresowania. Obserwujemy ruchy szczęki przy artykułowaniu poszczególnych dźwięków. Lusterko może być wykorzystywane w lekcji trójstopniowej. Lustro ręczne i lustro na ścianie powinny być dostępne w obszarze Języka w klasie Montessori.

RUCH i praca z ciałem – klaskanie, uderzanie, stukanie, tupanie lub przeskakiwanie sylab i dźwięków

Metoda Orton-Gillingham: Kategoryzowanie, łączenie, usuwanie, liczenie, sekwencjonowanie dźwięków i sylab – ćwiczenia ustne oraz z materiałami, takimi jak kolorowe płytki, klocki Lego/Duplo, ciastolina, itp.

(Ekspert: Catherine Massie, Montessori 4 Inclusion)

Litery pisane czy drukowane?

Litery pisane / kursywa –
łatwiej, szybciej, wydajniej!
Litery w słowach są
połączone – mniej błędów
przestrzennych i
kierunkowych

LITERY DRUKOWANE –
WYMAGAJĄ WIĘKSZEJ
KOORDYNACJI: DZIECKO MUSI
PODNOŚĆ OŁÓWEK
POMIĘDZY KAŻDĄ LITERĄ W
SŁOWIE,
A TAKŻE W OBRĘBIE LITERY

Przybory wspomagające



Przybory wspomagające



Przybory wspomagające



Obciążone ołówki i inne przybory do pisania mogą być pomocne dla uczniów, którzy nie naciskają wystarczająco mocno podczas pisania lub mają słabą świadomość ciała i potrzebują dodatkowego bodźca proprioceptywnego, aby zwiększyć świadomość swojej ręki.

Sukces w inkluzji



- Inkluzja jest procesem i ciągłym eksperymentowaniem, krok po kroku.
- Obserwuj, myśl krytycznie i nieszablonowo, zachowaj otwarty, „chłonny” umysł i odwagę. Wybaczaj sobie i idź do przodu.
- Współpraca – nie każdy musi wiedzieć wszystko, ale każdy musi zachować czujność, słuchać i uczyć się od siebie nawzajem. **„Nic o dziecku bez dziecka”**
- Nauczyciele stanowią istotne ogniwo łączące dziecko z rodzicami, dlatego muszą być świadomi sygnałów ostrzegawczych we wczesnej interwencji.
- Praktyczne ćwiczenia i aktywności (*hands-on*) sprawiają, że cały dzień może być **„wydarzeniem terapeutycznym”** (Barbara Luborsky)



Park rzeźb Gustava Vigelanda, Oslo

PODYSKUTUJMY...

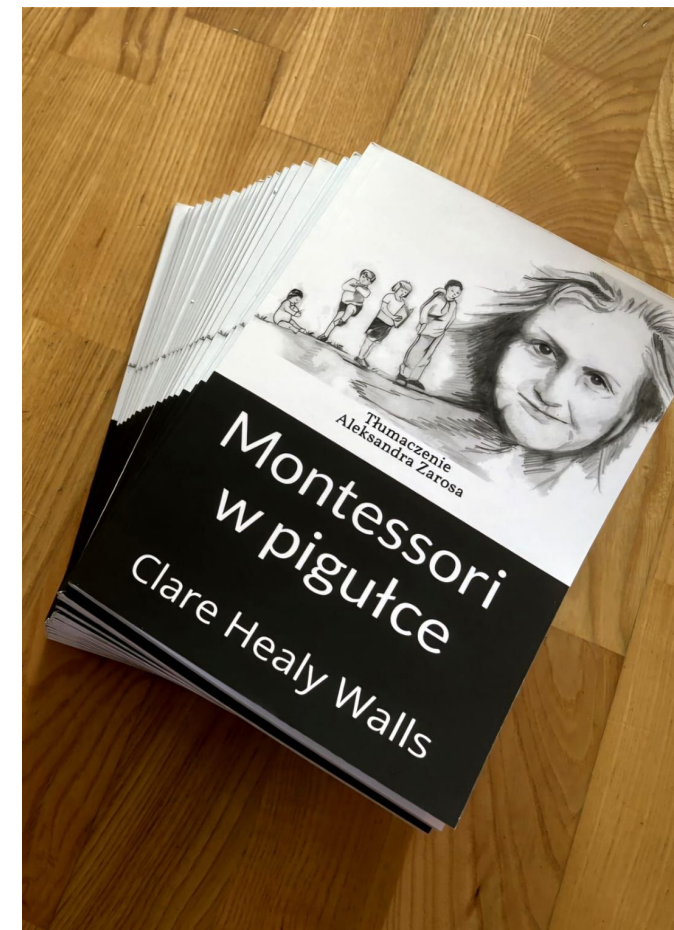
- Kiedy integracja nie działa?
 - Z jakimi wyzwaniami spotykają się Państwo na co dzień?
 - Jakie rozwiązania okazały się pomocne?
- Podzielmy się doświadczeniami!



Nie jesteś sam!

POROZMAWIAJMY O INKLUZJI, KONGRES MONTESSORI EUROPE, OSLO 2025

PROGRAM TEAM PØLSA, PUBLICZNA TELEWIZJA NORWESKA NRK 2025



Dziękuję za
uwagę!

info@waterparkmontessori.co
m

+47 481 95 248